

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะ
แห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
Teacher's Opinion on Academic Management Strategies Based
on 21st Century Skills Concept of secondary schools United
Campus Benjasiri Group under the Bangkok Secondary
Education Service Area Office 2

กษิธน์ช ด่านสมศรี¹ และอำนวย ทองโปร่ง²
Kasithanach dansamak¹ and Amnuay Thongprong²

Received : March 30, 2022; Revised : May 17, 2022; Accepted : May 17, 2022

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และ ขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอน จำนวน 241 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple random sampling) ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.99 สถิติที่ใช้ใน

¹⁻²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร; Department of Education, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University Bangkok, Thailand;
e-mail : kasithanach@patumkongka.ac.th

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent) การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาและขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : กลยุทธ์, การบริหารวิชาการ, แนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the opinions of teachers on academic administration strategies based on 21st century skills concept of secondary schools In United Campus of Benjasiri Group under the Bangkok Secondary Education Service Area Office 2. 2) to compare the opinions of teachers on academic management strategies based on the 21st century skills concept of secondary schools in United Campus of Benjasiri Group under the Bangkok Secondary Education Service Area Office 2. This study was classified by educational background, work experience and school size. The sample group used in this research consisted of 241 teachers who performed teaching duties. by using a simple random sampling method. The consistency index was 1.00 and the

confidence value was 0.99. The statistics used in the data analysis were Distribution of frequency, percentage, mean, standard deviation and independent t-test statistic by One Way Analysis of Variance if statistically significant differences were found at the .05 The tests were conducted in pairs using Scheffe's post hoc comparison. results of the research appeared as follows.

1. The overall teachers' opinions and each aspect on academic management strategies based on 21st century skills concept of secondary schools in United Campus of Benjasiri Group under the Bangkok Secondary Education Service Area Office 2 are at a high level.

2. The overall teachers' opinions and each aspect with different educational backgrounds and school size on academic management strategies based on skills concepts of the 21st century of secondary schools in United Campus Benjasiri Group under Bangkok Secondary Education Service Area Office 2 are significantly different at the .05 level.

3. The overall teachers' opinions and each aspect with different work experiences on academic management strategies based on the 21st century skills concept of secondary schools in United Campus Benjasiri Group under Bangkok Secondary Education Service Area Office 2 are significantly different at the .05 level.

Keywords : Strategy, Academic Administration, 21st Century Skill Concepts

บทนำ (Introduction)

กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ (กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560 – 2579)

จากแบบรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา Self-Assessment Report : SAR ในปีการศึกษา 2563 ยังพบว่า สถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ซึ่งมีปัญหา ดังนี้ 1) หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนยังไม่ทันสมัยและยังไม่มีหลักสูตร การมุ่งสมรรถนะในยุคศตวรรษที่ 21 2) การเรียนการสอนยังไม่มีปรับเปลี่ยนวิธีการให้ทันตามยุคของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว 3) การวัดผลประเมินผลยังไม่สอดคล้องและตรงตามทักษะและเกิดสมรรถนะในยุคศตวรรษที่ 21 4) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยียังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควรจึงต้องปรับเปลี่ยนการบริหารวิชาการ เพื่อให้สอดคล้องกับยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และเกิดทักษะสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และ ขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 วิเคราะห์โดย หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เป็นแบบจำแนกความหมาย 5 ระดับ (semantic differential) เป็นรายข้อและรายด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ครูโรงเรียนปทุมคงคา

ครูจำนวน 91 คน

2. โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง	ครูจำนวน 71 คน
3. โรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์	ครูจำนวน 124 คน
4. โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต	ครูจำนวน 130 คน
5. โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย	ครูจำนวน 97 คน
6. โรงเรียนสิริรัตนาร	ครูจำนวน 131 คน

แบ่งเป็นจำนวนประชากรครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 644 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ครูที่ปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 6 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) (วรณิ แกมเกตุ, 2555, หน้า 295) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 241 คน และ กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05 จากการเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison (2011, pp. 147) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบเจาะจง โดยสุ่มโดยใช้ตารางการสุ่มโดยกำหนดการแจกและเก็บแบบสอบถามออนไลน์ (Google form) ผ่านช่องทางไลน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกรอบกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย 2 ตอน ดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist) เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยคุณวุฒิ การศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แบบสอบถามมีจำนวน 40 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1. กลยุทธ์พัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ด้านที่ 2. กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ด้านที่ 3. กลยุทธ์การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ด้านที่ 4. กลยุทธ์การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ลักษณะแบบสอบถามตอน

ที่ 2 เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Scale) การแปลความหมายพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย

4.50-5.00 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดย หาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็น รายข้อ รายด้าน และ รวบรวม

วิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน ด้วยการทดสอบ t-test แบบ Independent

วิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษาด้วยการทดสอบ F-test โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบ รายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison.)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 241 คน ส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี 163 คน คิดเป็นร้อยละ 67.60 และรองลงมา มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี 78 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40 ส่วนใหญ่เป็นครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 51.90 รองลงมา เป็นครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 10 - 15 ปี มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 29.90 และครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 15 ปีขึ้นไป มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 18.30 ส่วนใหญ่เป็นครูที่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 67.60 รองลงมา เป็นครูที่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม ดังนี้

กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะ แห่งศตวรรษที่ 21	ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการ ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 n = 241		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดทักษะ แห่งศตวรรษที่ 21	4.24	0.63	มาก
2. กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.25	0.62	มาก
3. กลยุทธ์การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.26	0.62	มาก
4. กลยุทธ์การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีตาม แนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.22	0.65	มาก
รวม	4.24	0.60	มาก

1. จากตาราง 1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$; SD = 0.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กลยุทธ์การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ($\bar{x} = 4.26$; SD = 0.62) กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ($\bar{x} = 4.25$; SD = 0.62) และกลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ($\bar{x} = 4.24$; SD = 0.63) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กลยุทธ์การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ($\bar{x} = 4.22$; SD = 0.65)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะ แห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมดังนี้

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับ กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะ แห่งศตวรรษที่ 21	ปริญญาตรี n=163		สูงกว่า ปริญญาตรี n=78		t	P
	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD		
1. กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.15	0.62	4.41	0.61	-3.038	0.003*
2. กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.16	0.63	4.46	0.53	-3.622	0.000*
3. กลยุทธ์การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.17	0.650	4.46	0.53	-3.364	0.001*
4. กลยุทธ์การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.14	0.65	4.38	0.61	-2.662	0.008*
รวม	4.16	0.60	4.43	0.53	-3.349	0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 241 คน ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมดังนี้

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์ การบริหารวิชาการตามแนวคิด ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	โรงเรียน ขนาดใหญ่ n=96		โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ n=145		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	SD		
1. กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิด ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.17	0.58	4.38	0.69	-3.290	0.013*
2. กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนตาม แนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.44	0.58	4.44	0.58	-3.290	0.001*
3. กลยุทธ์การวัดผลและประเมินผลการ เรียนรู้ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.18	0.63	4.44	0.58	-3.061	0.002*
4. กลยุทธ์การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.15	0.63	4.37	0.66	-2.486	0.014*
รวม	4.17	0.58	4.41	0.60	-2.996	0.003*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 241 คน ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวมดังนี้

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	ประสบการณ์การปฏิบัติงาน						F	p
	ต่ำกว่า 10 ปี		10–15 ปี		มากกว่า 15 ปีขึ้นไป			
	n=125		n=72		n=44			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.11	.60	4.34	.69	4.44	.50	5.839	.003*
2. กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.10	.61	4.38	.62	4.47	.54	8.352	.000*
3.กลยุทธ์การวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.12	.65	4.40	.59	4.45	.51	7.297	.001*
4. กลยุทธ์การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	4.07	.63	4.35	.67	4.44	.57	7.586	.001*
รวม	4.10	.58	4.37	.62	4.45	.50	8.096	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 241 คน ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กลยุทธ์การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และกลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กลยุทธ์การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้เป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการ (2545 อ้างถึงใน ดวงจิต สนิทกลาง 2561) ได้ระบุว่างานวิชาการเป็นงานหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่ให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวและสอดคล้องกับงานวิจัยของ และสอดคล้องกับลักษณะของกลยุทธ์ โดย Henry Mintzberg ที่ได้เขียนไว้ในหนังสือ The Rise and Fall of Strategic Planning 1). กลยุทธ์เป็นแผน (Plan) หรือแนวทางในการบรรลุเป้าหมาย 2). กลยุทธ์เป็นรูปแบบของกิจกรรม (Pattern) ที่องค์กรดำเนินการเป็นประจำ 3). กลยุทธ์เป็นสถานะหรือตำแหน่ง (Position) ขององค์กรในอุตสาหกรรม 4). กลยุทธ์เป็นมุมมอง (Perspective) ซึ่งก็คือ วิสัยทัศน์และทิศทางขององค์กร และสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารการศึกษา Peter F Drucker: คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542: 2) Herbert A. Simon: กล่าวว่าคือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542: 2) การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็น ผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว (Simon) การบริหาร คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (Sergiovanni) การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่รวมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Barnard) และสอดคล้องกับ แนวคิดความมุ่งหมายหลักการ

บริหารงานวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2552 อ้างถึง ใน ดวงจิต สนิทกลาง 2561) ได้ระบุว่าการบริหารงานวิชาการ จะต้องมียุทธศาสตร์และวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ดังนั้น ในหลักการเบื้องต้นของการบริหารงานวิชาการจึงต้องมีความชัดเจนในเรื่องต่อไปนี้ 1) ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ของชุมชนและสังคม อย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วม 2) มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการ เรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ 4) มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยมีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัด การศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งในระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา 5) มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพใน การจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสอดคล้องกับ ชุตินิยาม มุสิกานนท์ (2561) ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ประถม ศึกษา นครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพที่เป็นจริงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย เกตกนก สวยคำขาว และคณะ (2562) ผลการวิจัยพบว่าวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย พรนภา เอกนิพนธ์ และชุตินิยาม มุสิกานนท์ (2561) ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถม ศึกษา นครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพที่เป็นจริงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย อารีวรณ สุธิพงษ์พันธ์ และคณะ (2561) วิจัยเรื่อง การบริหารวิชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามแนวคิดคุณลักษณะความเป็นผู้นำทางทหาร และความมั่นคงของชาติในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า 1. กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การประเมินและ รายงานผลกรอบแนวคิดคุณลักษณะความเป็นผู้นำทางทหารในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 8 คุณลักษณะ และส่วนใหญ่เปลี่ยนไปสู่ความเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม และ กรอบแนวคิดความมั่นคงของชาติในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบและส่วนใหญ่แสดงแนวทางของความ

มันคงรูปแบบใหม่ 2. สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามแนวคิดคุณลักษณะความเป็นผู้นำทางทหารและความมั่นคงของชาติในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการในส่วนการพัฒนาหลักสูตรให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเป็นผู้ผลิตและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ Productivity & Accountability เพื่อให้เกิดผลดีและประโยชน์ต่อสถานศึกษาครูและตัวผู้เรียน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการการจัดการเรียนการสอนโดยฝึกให้ครูมีความรู้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะสังคมและการเรียนรู้สังคมข้ามวัฒนธรรม Social & Cross-Cultural Skills ให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผลโดยพัฒนาความรู้ให้ครูมีความรู้ความสามารถวัดและประเมินผลผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ Critical Thinking ให้มากยิ่งขึ้น

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี นำสื่อใหม่มาประยุกต์ใช้ พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม Learning & innovation skills ทักษะการคิด เชิงวิพากษ์หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ Critical Thinking ให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยการวิจัยปริมาณและเชิงคุณภาพ

2.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยการวิจัยปริมาณและเชิงคุณภาพ

2.3 ควรศึกษาความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยการวิจัยปริมาณและเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- “กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://123.242.159.135/2558/files/pdf/yut-chart20.pdf> .(วันที่ค้นข้อมูล : 21 พฤษภาคม 2564)
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor.2542pdf.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล : 30 เมษายน 2564).
- เกตกนก สวยคำข้าว และคณะ (2562). “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/EdAd/article/download/213645/148629/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 30 เมษายน 2564).
- พรนภา เอกนิพนธ์ และ ชุติมา มุสิกานนท์. (2561). “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา นครพนม เขต 1”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/journalpeace/article/download/122202/118876/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 30 เมษายน 2564).
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, และวิบูลย์ ไตวณะบุตร. (2542). “หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา”. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์. และคณะ (2561). “การบริหารวิชาการโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าตามแนวคิดคุณลักษณะความเป็นผู้นำทางทหารและความมั่นคงของชาติในศตวรรษที่ 21”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://tcithaijo.org/index.php/ndsijournal/article/download/147834/108837/> . (วันที่ค้นข้อมูล: 30 เมษายน 2564).

